

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Praxis Iurispatronatus Acquirendi, conseruandiq[ue] illud;
ac amittendi modos breuiter continens**

Viviani, Giuliano

Romae, 1620

Lib. 10. in quo co[n]tinetur materia variationis in præsentando.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61772)

LIBER DECIMVS,

In quo continetur materia variationis in præsentando.

CAPVT PRIMVM.

Patronus laicus potest variare, & plures successiue præsentare, non autem patronus ecclesiasticus.

SUMMARIVM.

- 1 Patronus laicus potest variare, & plures præsentare.
- 2 Patronus ecclesiasticus variare non potest.
- 3 Ratio diuersitatis.
- 4 Ratio alia diuersitatis.
- 5 Laici habent quadrimestre, ecclesiastici semestre ad præsentandum.
- 6 Variatio fit etiam in postulacione.
- 7 Patroni laici possunt variare, etiam publicato serutinio.
- 8 Ecclesiasticus patronus va-

- riare potest, quando præsentatio non fuit perfecta.
- 9 Idem est si præsentatio fuit facta coram non habente ius instituendi.
- 10 Patronus si nulliter præsentauit ratione Collegij Ecclesiastici variare potest.
- 11 Concil. Trident. sessione 24. de reform. cap. 18. ubi de parochialis Ecclesie prouisione.
- 12 Parochialis Ecclesia collatio si ad inferiorem spectet, inferior debet præuenire Superiori, ut edictum pro concursu apponat.

13 Capitulum Pisanum con-
fert quasdam parochiales ser-
uato Concil. Trid.

14 Patronus Ecclesiasticus si
variet non punitur.

15 Presentatio secunda con-
ualescit per cessionem primi
presentati.

16 Procurator laicus patroni
Ecclesiastici variare non po-
test.

17 Beneficium si mixtum sit,
& in concordia sit facta
presentatio, tenet, etiam si lai-
cus postea variet.

18 Ius patronatus quando est
mixtum, etiam laicus habet
semestre.

19 Patronus Ecclesiasticus si
per errorem contulit Eccle-
siam, potest tamen postea
presentare.

1 **P**atronus laicus ꝑ potest
variare, & plures succes-
sive presentare. cap. quod au-
tem, & cap. pastoralis. de iu-
repatronat. Patronus ꝑ au-
tem ecclesiasticus variare
non potest. cap. cum autem.
vbi gloss. penult. de iurepa-
tronat. & Doctor. in præcita-
tis locis, & facit gloss. in cap.
vnico in verbo ecclesiasticus.
de iurepatronat. lib. 6. & ibi

Ioan. Andr. Petr. de Anch. &
alij. Abb. in dicto cap. quod
autem. Calderin. cons. 16. de
iurepatronat. Rocch. de Cur-
te. de iurepatronat. in verbo
honorificum. quæst. 9. & 10.
& latè Lambertin. de iurepa-
tronat. lib. 2. par. 2. quæst. 7.
3 art. 1. Rationes ꝑ autem diuer-
sitas plures ponuntur à Do-
ctoribus supradictis: tu dic ra-
tionem esse, quia præsen-
tatio ecclesiasticorum habet
vim electionis, in qua ele-
ctione nõ cadit variatio, quia
statim electo acquiritur ius in
re. cap. publicato. vbi gloss.
& cap. quod sicut. de elect.
sed in presentatione laici se-
cus est, quia presentatus tunc
tantum acquirit ius ad rem.
4 Item ꝑ alia potest esse ratio,
quia clerici facilius, & melius
possunt inuenire, & noscere
clericos idoneos, quam laici,
qui cum sint extra clericalem
militiam, possunt titubare,
vt per Lambertin. vbi supra.
5 Et ex hoc ꝑ cum laici possint
variare, habent tantum qua-
drimestre, Ecclesiastici vero,
qui variare nequeunt, seme-
stre.
6 Item est ꝑ notandum, quod
à postulatione potest varia-
ri.

ri. cap. bonæ, il secondo, de
 postulat. Prælat. & ibi Abb.
 num. 12. vide Ioann. And. in
 in cap. mutare. de regul. iur.
 7 lib. 6. & patroni † laici pos-
 sunt variare, si procedant per
 viam scrutinij, etiam publi-
 cato scrutinio. Abb. in dicto
 cap. publicato. nu. 5. de elect.
 vide Lambert. vbi sup. art. 2.
 8 Aduertas † tamen, quod si
 actus præsentationis non fuit
 perfectus, quia deficiat ali-
 qua ex personis requisitis de
 necessitate ad perfectionem
 præsentationis vel aliud, tunc
 etiam patronus ecclesiasticus
 poterit iterum canonice præ-
 sentare, & non dicetur varia-
 re. cap. vlt. de iurepatronat.
 Lambertin. vbi supra artic. 3.
 quia tali casu non potest dici
 perfecta præsentatio. Eadem
 9 ratione † poterit patronus ec-
 clesiasticus, si præsentauit co-
 ram eo, qui non habet ius in-
 stituendi, præsentare iterum
 alium habenti ius instituendi.
 Cardin. in Clement. 1.
 quæst. 9. de iurepatron. Idem
 10 erit si patronus † nulliter præ-
 sentauit ratione Collegij ec-
 clesiastici, tunc enim poterit
 alium cum Collegio præsen-
 tare, vt per Lambertin. vbi

11 supra art. 6. Hodie autem †
 secundum dispositionem Con-
 cil. Trident. Sess. 24. de refor-
 mat. cap. 18. quando vacat
 aliqua parochialis ecclesia,
 cuius ius patronatus pertineat
 ad ecclesiasticos tam viros,
 quam mulieres, nulla fit præ-
 sentatio; sed Episcopus ponit
 edictum per quod inuitantur
 omnes clerici ad concursum
 vacantis ecclesie: & peracto
 examine, Episcopus debet eli-
 gere magis idoneum, illiq;
 ecclesiam vacantem confer-
 re. & extat Bulla Pij Quinti
 sanctæ memoriæ, quæ incipit,
 In conferendis, relata à Qua-
 ranta in summa Bullarij, in
 verbo beneficiorum parochia-
 lium collatio, tradit Flamin.
 Paris. de resignatio. benefic.
 lib. 10. quæst. 7. in principio,
 & late lib. 8. quæst. 9. nu. 77.
 & sequentibus. vbi num. 102.
 12 dicit quod † si ecclesie cura-
 tæ vacantis collatio spectet
 puta ad Præpositum alicuius
 collegiatae, debet idem Præ-
 positus curare, vt fiat instru-
 mentum publicum, in quo sit
 dies certus expressus, & an-
 nus, talis tenoris, quod pro-
 testatur se in ipsa ecclesia va-
 cante conferenda Ordinarium
 Epi-

Episcopum præuenire, ipsamque conferre illi, quem Episcopus magis idoneum elegerit ex ijs, quos examinatores approbauerint, ac ideo se Episcopo denunciare, vt edicta proponat, & curet, vt examen fiat suo tempore. Et
 13 ita ¶ vidi seruari in Capitulo Pisano, ad quod pertinet collatio quarūdam ecclesiarum Parochialium: præsertim vidi occasione parochialis ecclesiæ sancti Apollinaris Cōmunis Barbericinæ propè Urbem Pisanam, cuius collatio spectat ad Capitulum; Nam dicta ecclesia vacante Capitulum committit talem vacationem notificari Ordinario, qui edictum ponit pro concursu, eoque terminato ille, qui ab Ordinario electus fuit, tanquam magis idoneus, cōparet coram Capitulo, & ab eodem recipit eiusdem Ecclesiæ collationem, & prouisionem. Et de praxi circa edictum, & concursum ad parochialem Ecclesiam conferendam. vide Quarantam vbi
 14 supra. Verum si ¶ ecclesiasticus patronus primo præsentauerit, & postea variando alium præsentauerit, non pu
Praxis Iuris patron.

nitur; nec deuolutio fit ad superiorem, dummodo non præsentauerit indignum; sed prima præsentatio attenditur. Lambertin. vbi supra. articulo 9. Rocch. de Curte vbi supra, in verbo honorificum. quæst. 9. num. 31. Rot. Roman. decis. 16. incip. patronos clericos. de renunciation. in antiquis, quæ ait con
 15 ualescere ¶ secundam præsentationem, quando prima præsentatio cessaret postea per renunciationem præsentati; si patronus tunc petat dictā secundam præsentationem. admitti, quia tunc patronus videtur eam de nouo facere: & ideo cessante prima præsentatione, poterit de nouo præsentare, si duret tempus concessum ad præsentandum, & recedere à dicta secunda præsentatione facta, dum vigeat prima præsentatio, vt per Lambertin. vbi supra. artic. 10.

Et ex dicta Decis. Rotæ habes, quod ¶ sicut patronus ecclesiasticus variare non potest, ita nec eius procurator, seu cessionarius siue clericus, siue laicus. Lambertin. vbi
 17 supra art. 12. Si autem ¶ be-

N ne-

beneficium habeat duos com-
patronos, vnum clericum,
alium laicum, qui concorditer
vnum presentauerunt,
deinde laicus variando alium
presentauit; tunc primo pre-
sentatus est instituendus. Ab-
bas in dicto. cap. cum autem.
num. 4. de iure patronat. talis
enim est potior, cum fuerit ab
vtrouque presentatus: quod
procedit etiam si illi duo pa-
troni essent laici, & in dicto
casu vnus tantum variaret.
18 Quando tamen iure patrona-
tus est commune clerici, &

laici, tunc etiam laicus habet
semestre ad presentandum,
& variare potest; sed ecclesia-
sticus variare non potest. Ab-
bas, vbi supra, & Lambertin.
19 vbi supra artic. 13. Si autem
patronus ecclesiasticus, qui
habet tantum iure patronatus,
ecclesiam vacante alicui con-
tulerit, & concesserit, cum
haec facere non possit, pote-
rit tamen hoc non obstante
ad illam alium presentare,
vt habetur in dicto cap. vi.
de iure patronat.

CAPVT SECVNDVM.

Quando patronus laicus promisit vnum presentare, an possit variare.

SUMMARIVM.

- 1 Patronus si promisit vnum presentare, an possit ab hoc recedere.
- 2 Promissio de presentando facta ante vacationem beneficij est nulla, secus si post vacationem.
- 3 Si promissio facta sit vni,

nulla est.

4 Actus factus contra proprium iuramentum quando valeat.

1 Patronus si promisit vnum presentare, numquid possit postea variare: hos constitue casus cum Lambertin. de iure patronat. lib. 2. par. secunda,

da, quæst. 7. art. 15.

2 Primus ¶ est casus, quando fuit promissio facta per patronum alicui de presentando quem velit in beneficio sui iuris patronatus, de quo loquitur cap. ult. de concess. præb. & tunc dicas, quod si dicta promissio fuit facta, antequam beneficium vacasset, cum sit irrita ipso iure, seruari non debet, ut in dicto cap. ultimo. si autem promissio fuit facta ecclesia vacante, & tunc patronus non obstante tali promissione potest presentare, vel saltem variare si est laicus: quod si iurauerit secus est, nisi absolatur à iuramento ad effectum variandi.

3 Secundus ¶ est casus, quando fuit facta alicui à patrono promissio de eo presentando,

& hæc promissio est nulla, cum sapiat symoniam, videtur enim initum pactum super presentatione: si autem patronus vnum presentavit, & iuravit non variare, tunc non potest variare, quia superior non debet admittere periurum ad presentandum ne superior sit auctor periurij. cap. mulieri. de iureiuran. & Lambertin. vbi supra art. 16.

4 quamvis alias ¶ valeat actus factus contra proprium iuramentum licet faciens efficiatur periurus. gloss. in cap. ult. verbo reuocatus de procurat. lib. 6. Felin. in cap. cum accessissent. col. 5. de procurat. Abb. in cap. dilecto. uum. 10. & seq. vbi Doctor. de præben. Alexand. consil. 16. num. 3. libro 3.

C A P V T T E R T I V M.

Sicut patronus potest variare, ita eius procurator, & quomodo fiat variatio.

S V M M A R I V M.

1 Patronus laicus potest va-

riare etiam si eius procurator alium presentauerit, ita & procurator variare potest.

N 2 2 Fa-

- 2 *Factum à procuratore dicitur factum à principali.*
 3 *Patronus laicus variare potest quomocumque sit patronus.*
 4 *Collegium laicorum habens ius patronatus potest variare.*
 5 *Præsentatus non potest impedire patronum ne variet.*
 6 *Patronus potest variare, vel unico actu plures præsentando, vel successive.*
 7 *Variatio permittitur accumulatiue, non priuatiue.*

1 **L**aicus patronus † variare potest etiã si eius procurator prius alium præsentauerit, ita etiã eius procurator variare potest. Rocch. de Curte de iurepatr. in verbo honorificum. quæst. 20. Felin. in cap. cum venerabilis. num. 3. de exception. quod enim facit † procurator dicitur fieri ab eius principali. cap. mulieres. de senten. excomm. l. 1. §. deiecisse. ff. de vi, & vi arm. quod non procedit, si dictus procurator haberet tantum potestatem limitatam ad vnum præsentandum. Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par. 2. quæst. 7. artic. 17. & quilibet patronus

3 laicus † etiã si sit patronus ex priuilegio, vel ex præscriptione, vel alio modo, variare potest: quod declara, vt per Lambertin. vbi supra art. 18. Quod procedit etiã si ius patronatus pertineat ad Collegium, vel Vniuersitatem laicorum, tunc enim potest Collegium, seu Vniuersitas vno præsentato variare, & alium præsentare. Nec obstat text. in cap. cum autem in fine de iurepatronat. quia ibi loquitur de Collegio ecclesiastico, nõ de seculari, prout declarat Lambertin. vbi supra. art. 19. Neque potest † primus præsentatus impedire patronum, ne variet, & ideo appellare contra ipsum patronum, vt non præsentet alium, nec tenet appellatio. ita Abb. in cap. pastoralis de iurepatronat. num. 1. & 2. vbi Hostien. Innoc. Ioan. And. super gloss. pen. & Card. col. 3. & Lambertin. vbi supra. ar. 20. alias destrueretur tota materia variationis, & auferretur talis potestas à iure patrono laico concessa.

Variatio autem à patrono fieri potest duobus modis.
 6 Primo vnico † contextu plures

res præsentando secundum
Clem. plures. §. ult. de iurepa-
tronat. vt is instituatur, quem
Episcopus elegerit. vbi gloss.
Cardin. & alij. Secundo mo-
do potest fieri, plures ordine
successiuo præsentando, & sic
diuersis temporibus. dicto c.
quod autem. cap. cum autem,
& cap. pastoralis de iurepatr.
nec per præsentationem se-
cundi receditur à prima, sed
Episcopus instituet, quem
voluerit. Abb. Ioan. Andr. &
alij in dicto cap. cum autem,

& Lambert. vbi supra art. 21.
7 Et ideo patronus variando †
non recedit, sed accumulatur:
& ita variatio est permessa si
præsentet cumulatiue, non
priuatiue: nam si priuatiue
absque causa permessa præsen-
taret, non audiretur: quod si
secundo præsentet nil adden-
do, præsumitur cumulatiue
præsentasse, nã quilibet præ-
sumitur velle, quod ius pati-
tur. vide Rocch. de Curte de
iurepatr. verbo honorificum.
q. 13. & Lamb. vbi sup. art. 22.

CAPVT QVARTVM.

Variatio permittitur ita tamen vt ultra
duos non fiat.

SUMMARIVM.

- 1 Patronus variando duos
tantum præsentare potest.
- 2 Pluralis locutio duorum
numero est contenta.
- 3 Variatio fieri non potest li-
te pendente.
- 4 Nisi variando præsentetur
vnus ex præsentatis.
- 5 Episcopus in casu variatio-
Praxis Iurispatron.

nis potest instituere quẽ vult.
6 Et magis idoneum eligere.
7 Patronus si prius dignum,
postea indignum præsentauit,
dignus institui debet.

1 **P**atronus † ergo potest
variare, & pluries præ-
sentare: ita fuit conclusum.
Quod tamen intelligi debet,
quod ultra duos variare non
pos-

N 3 pos-

- possit, & ultra duas vices, ita
 † Calderin. conf. 16. de iurepa-
 2 tronatus. pluralis enim † locu-
 tio duorum numero est con-
 tenta. cap. pluralis. de regul.
 iur. lib. 6. & infinitas est eui-
 tanda. cap. cum in multis. de
 rescript. lib. 6. & iura loquen-
 tia de dicta variatione hoc
 innuunt, ita etiam Rocch. de
 Curtē vbi supra, in verbo, ho-
 norificum. quæst. 10. faciunt
 dicta per Bellencinum in tra-
 ctatu de charitatiuo subsidio.
 quæst. 23. faciunt dicta per
 Ias. in l. edita. col. 3. in fine,
 C. de edendo, & ita serua-
 ri in prax. & ita iudicando, &
 consulendo refert Lambert.
 de iurepatr. lib. 2. par. 2. q. 7
 3 art. 23. Et tali † variationi
 non est locus lite pendente
 inter præsentatos à diuersis
 patronis, de quo vide Rocch.
 vbi supra, in verbo, honorifi-
 cum. quæst. 23. & Lambert.
 vbi supra, art. 24. & supra di-
 4 ximus: nisi † variando præsen-
 taretur vnus ex præsentatis
 ab alio compatrono, quia tūc
 per talem variationem lis si-
 5 niretur: & semper in casu † va-
 riationis Episcopus, vel alius
 habens instituere poterit quē
 vult instituere. ad cap. cum
 autem. de iurepatronatus. &
 declarat Lambertin. vbi sup.
 art. 26. Quando autem Epi-
 scopus debet eligere eum,
 6 quem vult † instituere, si in-
 ter eos sit vnus idoneus, al-
 ter magis idoneus, debet ma-
 gis idoneum eligere, & insti-
 tuere, aliter faciendo peccat,
 & talis magis idoneus potest
 appellare. Abb. in dicto cap.
 cum autem. num. 5. Rocch.
 vbi supra, verbo honorificū.
 quæst. 15. & per Lamber. vbi
 sup. artic. 26. Quod si patro-
 7 nus † præsentauit primo vnū
 idoneum, postea variat, &
 præsentat non idoneum, seu
 indignum, tunc Episcopus
 primum instituet, nec patro-
 nus tunc puniri debet, quia
 iam præsentauerat dignum,
 & idoneum, ita Paul. de Cit-
 tad. de iurepatronat. par. 6.
 quæst. 12. & per Lambertin.
 vbi sup. art. 27

CAPVT QVINTVM.

Quid agendum quando habens instituere absque
causa non admittit præsentationem.

SVMMARIVM.

- 1 *Habens instituere si dicat, non recipio, vel non admitto præsentationem, videtur eam reprobare.*
 - 2 *Præsentatio valet si non fuit admissa sine causa.*
 - 3 *Præsentatus debet agere contra habentem instituere, qui iniuste eundem noluit admittere.*
- 1 **S**i habens instituere præsentationem non admisit, sed malitiose distulerit, & dixerit hæc verba, non recipio, vel non admitto talem præsentationem, videtur ipsa reprobare. Rocch. de Curte. de iurepatron. in verbo, honorificum. q. 46. eo casu si habens instituere sine causa non

admisit, patronus non tenetur alium præsentare, quia constabit coram Iudice appellationis præsentationem fuisse legitime factam, & ille præsentatus institui debet; ita Rota Rom. de iurepatron. in novis. decis. 4. incip. secundum omnes. Abb. conf. 28. part. 2. Rocch. vbi supra. q. 46. tunc enim nulla adest culpa, vel negligentia patroni: debet tamen eo casu agere præsentatus contra superiorem, qui eum admittere iniuste denegavit. c. nullus. & c. pastoralis. de iurepatron. vbi habetur quod talis præsentatus potest adire Papam pro provisione obtinenda. Lambertin. de iurepatron. lib. 2. part. 2. quæst. 8. art. 2. & 16.

FINIS LIBRI DECIMI.

N 4 LI-